

Πίνακες φθόγγων της Ελληνικής με τα διακριτικά χαρακτηριστικά τους

1. Σύμφωνα

ΧΕΙΛΙΚΑ [χειλ]

✚ Σημ: Τα δ.χ. που δηλώνουν τόπο άρθρωσης είναι μονοσθενή, δεν έχουν, δηλαδή θετικές και αρνητικές τιμές: [χειλ]. Οι φωνολόγοι προτιμούν μονοσθενή δ.χ. σε αυτήν την περίπτωση γιατί η αρνητική τιμή, π.χ. [-χειλ] δεν προσφέρει καμία πληροφορία ως προς την ταυτότητα του φθόγγου.

(1)

σύμβολο	p διχειλικό	b διχειλικό	f χειλοδοντικό	v χειλοδοντικό	m διχειλικό	η χειλοδοντικό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[χειλ]	[χειλ]	[χειλ]	[χειλ]	[χειλ]	[χειλ]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[-εξακ]	[-εξακ]	[+εξακ]	[+εξακ]	[-εξακ]	[-εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]	[-ερρ]	[-ερρ]	[+ερρ]	[+ερρ]

ΚΟΡΩΝΙΔΙΚΑ [κορων]

(2)

σύμβολο	θ μεσοδοντικό	δ μεσοδοντικό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[κορων]	[κορων]
ακριβής τόπος	[+μπρο]	[+μπρο]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[+εξακ]	[+εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]
επιφάνεια & θέση γλώσσας	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [-πλευρ]

(3)

σύμβολο	t̪ οδοντικό	d̪ οδοντικό	ɲ οδοντικό	ʎ οδοντικό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[κορων]	[κορων]	[κορων]	[κορων]
ακριβής τόπος	[+μπρο]	[+μπρο]	[+μπρο]	[+μπρο]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[-εξακ]	[-εξακ]	[-εξακ]	[+/-εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]	[+ερρ]	[-ερρ]
επιφάνεια & θέση γλώσσας	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [+πλευρ]

(4)

σύμβολο	t φατνιακό	d φατνιακό	n φατνιακό	l φατνιακό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[κορων]	[κορων]	[κορων]	[κορων]
ακριβής τόπος	[+μπρο]	[+μπρο]	[+μπρο]	[+μπρο]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[-εξακ]	[-εξακ]	[-εξακ]	[+/-εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]	[+ερρ]	[-ερρ]
επιφάνεια & θέση γλώσσας	[-καταν] [-πλευρ]	[-καταν] [-πλευρ]	[-καταν] [-πλευρ]	[-καταν] [+πλευρ]

(5)

σύμβολο	s φατνιακό	z φατνιακό	r φατνιακό	ts φατνιακό	dz φατνιακό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[κορων]	[κορων]	[κορων]	[κορων]	[κορων]
ακριβής τόπος	[+μπρο]	[+μπρο]	[+μπρο]	[+μπρο]	[+μπρο]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[+εξακ]	[+εξακ]	[-εξακ]	[-εξακ]	[-εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]	[-ερρ]	[-ερρ]	[-ερρ]
επιφάνεια & θέση γλώσσας	[-καταν] [-πλευρ]	[-καταν] [-πλευρ]	[-καταν] [-πλευρ]	[-καταν] [-πλευρ]	[-καταν] [-πλευρ]

(6)

σύμβολο	c ουρανικό	ɟ ουρανικό	ɲ ουρανικό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[κορων]	[κορων]	[κορων]
ακριβής τόπος	[-μπρο]	[-μπρο]	[-μπρο]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[-εξακ]	[-εξακ]	[-εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]	[+ερρ]
επιφάνεια & θέση γλώσσας	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [-πλευρ]

(7)

σύμβολο	ɣ ουρανικό	j ουρανικό	ʎ ουρανικό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[κορων]	[κορων]	[κορων]
ακριβής τόπος	[-μπρο]	[-μπρο]	[-μπρο]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[+εξακ]	[+εξακ]	[+/-εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]	[-ερρ]
επιφάνεια & θέση γλώσσας	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [-πλευρ]	[+καταν] [+πλευρ]

ΡΑΧΙΑΙΑ [ραχ]

(8)

σύμβολο	k υπερωικό	g υπερωικό	ŋ υπερωικό	x υπερωικό	ɣ υπερωικό
C ή V	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]	[+συμφ]
τόπος	[ραχ]	[ραχ]	[ραχ]	[ραχ]	[ραχ]
ακριβής τόπος	[-μπρο]	[-μπρο]	[-μπρο]	[-μπρο]	[-μπρο]
φ.χ.	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]	[+ηχηρ]	[-ηχηρ]	[+ηχηρ]
τρόπος	[-εξακ]	[-εξακ]	[-εξακ]	[+εξακ]	[+εξακ]
υπερώα Π/Κ	[-ερρ]	[-ερρ]	[+ερρ]	[-ερρ]	[-ερρ]

2. Φωνήεντα

(9)	a	e	i	o	u
πισινό	+	-	-	+	+
υψηλό	-	-	+	-	+
χαμηλό	+	-	-	-	-
στρογγυλό	-	-	-	+	+

☞ Εξήγηση των (μη αυτονόητων) δ.χ.

- [χειλικό]: τόπος άρθρωσης τα χείλη (*ενεργητικοί αρθρωτές*).
- [κορωνιδικό]: τόπος άρθρωσης ο ουρανίσκος/ τα δόντια/ τα φατνία (*παθητικός αρθρωτής*) με τον οποίο κάνει επαφή η άκρη ή προράχη της γλώσσας (*ενεργητικός αρθρωτής*).
- [μπροστινό]: η κορωνίδα (άκρη) της γλώσσας έρχεται σε επαφή με την περιοχή στο πίσω μέρος των δοντιών ή τα φατνία.
- [κατανεμημένο]: ένα μεγάλο μέρος της επιφάνειας της γλώσσας (*ενεργητικός αρθρωτής*) έρχεται σε επαφή με τον παθητικό αρθρωτή (π.χ. ουρανίσκο, δόντια).

- [πλευρικό]: η γλώσσα (*ενεργητικός αρθρωτής*) έρχεται σε επαφή με κάποιο σημείο της στοματικής κοιλότητας αλλά ο αέρας διαφεύγει από τα πλάγια (δεξιά/αριστερά ή και τα δύο).

Οι μόνοι πλευρικοί φθόγγοι της Ελληνικής είναι οι [l, ʎ]. Δεν είναι σαφές αν αυτοί οι φθόγγοι είναι [+εξακ] (=ο αέρας διαφεύγει από στενό κανάλι) ή [-εξακ] (=ο αέρας μπλοκάρεται). Από τη μια μεριά, η γλώσσα έρχεται σε πλήρη επαφή με μια περιοχή του ουρανίσκου [-εξακ] αλλά, από την άλλη, ο αέρας μπορεί και διαφεύγει [+εξακ]. Σε κάποιες γλώσσες τα πλευρικά συμπεριφέρονται ως [-εξακ] και σε άλλες ως [+εξακ] φθόγγοι.

- [ραχιαίο]: η ράχη της γλώσσας (*ενεργητικός αρθρωτής*) έρχεται σε επαφή με το πίσω μέρος του ουρανίσκου.

- Συχνά τα ουρανικά κατατάσσονται στην κατηγορία των ραχιαίων φθόγγων. Ίσως θα ήταν πιο σωστό να ακολουθήσουμε κι εμείς αυτήν την κατάταξη. Στην Ελληνική, οι ουρανικοί φθόγγοι σχετίζονται με τους υπερωικούς. Πιο συγκεκριμένα, οι ουρανικοί και υπερωικοί φθόγγοι βρίσκονται σε συμπληρωματική κατανομή (είναι, δηλαδή, αλλόφωνα). Προς το παρόν διατηρώ τη συγκεκριμένη κατάταξη αλλά θα επανέλθω σε αυτό το ζήτημα αργότερα. Θα πρέπει να αναζητήσουμε επιχειρήματα για να στηρίξουμε την άποψη ότι στην Ελληνική τα ουρανικά όντως ανήκουν στην κατηγορία των ραχιαίων.